

Ympäristöministeriö

Lausuntopyyntöne 25.4.2016 (Dnro YM008:00/2015)

Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lakimuutoksen tarkoituksena on panna täytäntöön tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun Euroopan Unionin direktiivin (2011/92/EU) muutos (2014/52/EU) sekä sujuvoittaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ja eräitä muita ympäristöllisiä menettelyjä. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain soveltamisala, arviointimenettely sekä viranomaisten tehtävät säilyisivät pääosin ennallaan. Hankeluettelosta ja YVA-menettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa säädettäisiin jatkoksa lain liitteissä. Lakimuutoksen tavoitteena on suunnata vaikutusten arviointia hankkeen todennäköisesti merkittäviin ympäristövaikutuksiin. Ehdotus sisältää kaksi vaihtoehtoa YVA-menettelyn ja kaavamenettelyn yhteensovittamisesta.

Direktiivin keskeisimmät muutokset koskevat ympäristövaikutusten arvioinnin määritelmää, Natura-arvioinnin ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyn suhdetta, arviointimenettelyn määräytymistä yksittäistapauksessa, arviointiselostuksen sisältövaatimuksia ja perusteltua päätelmää, laadunvarmistusta sekä ympäristövaikutusten arvioinnin huomioon ottamista luvassa.

Lausunto

Kuntaliitto kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu seuraavaa:

Tarkentaminen, että YVA-menettely kohdistuu YVA-direktiivin mukaisesti merkittäviin ympäristövaikutuksiin, on perusteltua.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskevaan lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi säännös ennakkoneuvottelumenettelystä, jonka tavoitteena esityksen mukaan olisi vahvistaa eri viranomaisten ja hankkeesta vastaavan yhteydenpitoa, varmistaa tiedon kulkua eri toimijoiden välillä sekä helpottaa menettelyn viivytyksetöntä ja sujuvaa läpiviemistä. Ennakkoneuvottelussa myös todetaan YVA- ja kaavamenettelyjen yhteensovittamistarve. Ennakkoneuvottelumenettely lisää viranomaistyötä prosessin aikaisemmassa vaiheessa, mutta todennäköisesti sujuvoittaa prosessia kokonaisuutena.

Velvollisuudesta ottaa huomioon arviointiselostus ja yhteysviranomaisen perusteltu lausuma viranomaislupia ja vastaavia päätöksiä tehtäessä säädettäisiin aiempaa tarkemmin. Muutos on tarkoitus toteuttaa niin, että sektorilakeihin lisätään viittaus YVA-lain 4 lukuun. Ehdotetun YVA-lain 23 §:n vaatimukset hakemusasiakirjoista ja päätöksen sisällöstä lisäävät valmistelutyöhön kuluvaa aikaa ja laajentaa nykyistä tehtävää.

Ehdotetun YVA-lain 24 §:n mukaan lupa-asian ratkaisevan viranomaisen on varmistettava, että yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Tämä lisää lupaviranomaisen selvitysvelvollisuutta. Perusteluissa tulisi täsmentää, mitä ajantasaisuuden toteaminen tarkoittaa. Ajantasaisuuden toteaminen edellyttää aina viranomaisten

yhteistyötä, koska lupaviranomaisella ei välttämättä ole tehtävän edellyttämää tietoa. Huomioiden lupaviranomaisten resurssit ajantasaisuuden varmistaminen tulee käytännössä johtamaan siihen, että lupaviranomainen pyytää hakijalta ja yhteysviranomaiselta aina lausuntoa ajantasaisuudesta. Ajantasaisuuden tarkistamiseksi on luotava joustava ja nopea menettely yhteysviranomaisen saamiseksi, jolloin tarkistaminen ei pitkitä menettelyä eikä lupaviranomaisten työtaakka merkittävästi lisääny nykyisestä. On syytä vielä pohtia, tulisiko yhteysviranomaiselle asettaa määräaika, jonka kuluessa sen tulisi antaa kannanottonsa.

Lakiehdotuksen mukaan internetissä tiedottamista lisätään (MRL 132 §). Tältä osin on uudesta menettelysäännöksestä. Tällaista velvollisuutta ei aikaisemmin ole ollut eikä esimerkiksi rakennuslupamenettelyyn ennestään liity normaalitapauksessa asian vireille tuloon liittyvää viranomaistiedottamista verkossa. Koska tiedottaminen tapahtuu internetissä, lisätyö ei kuitenkaan muodostune kohtuuttomaksi. Tärkeää on, että ilmoituksen sisällöstä säädetään tarkemmin asetuksella.

Hankekaavoituksen ja YVA-menettelyn yhdistämistä vaihtoehtot

Lakiehdotuksen perustelujen mukaan YVA-lain mukaisessa menettelyssä on keskimäärin 30–50 hanketta vuosittain. Ehdotuksen perusteluissa esitetyn arvion mukaan viime vuosina YVA-menettelyssä olleista hankkeista noin 2/3 vaatii kaavamuutoksen yhdellä tai useammalla kaavatasolla.

Menettelyjen päällekkäisyyksien poistaminen on tärkeää. Yhteensovittamisesta saadaan kokonaisuutena katsoen hyötyä.

Sähköisiä menettelyjä ja järjestelmiä tulee kehittää siten, että eri viranomaisten tarvitsemat aineistot on noudettavissa rajapinnoilta, jolloin yhteismenettelystä ei aiheudu asiakirjojen siirtoihin liittyvää lisätyötä.

Vaihtoehto A:ssa YVA-lain mukainen menettely ja hankekaavoitus säilyisivät omina menettelyinä, mutta tiedottaminen, palautteen antaminen ja yleisötilaisuudet yhdistettäisiin sekä ympäristövaikutusten arvioinnin sisältö (mm. tarvittavat selvitykset) koordinoitaisiin. Koordinaation onnistuminen edellyttää kaavoitusviranomaisen ja yhteysviranomaisen yhteistyötä ja yhteneväistä näkemystä. Säädos ehdotuksesta ei löydy vastausta tilanteisiin, joissa yhteisymmärrykseen ei päästä tai prosessit olisi tarkoituksenmukaista erottaa toisistaan. A vaihtoehtoon tulisi selvyiden vuoksi ottaa selvitysten koordinoimisesta vastaava säännös kuin B vaihtoehdon säännös f §.

Vaihtoehto B:ssä YVA-lain mukainen hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely on tarkoitus sisällyttää kaavoitusmenettelyyn. Suurin ero suhteessa tavanomaiseen erilliseen YVA-menettelyyn olisi menettelyn johtamisessa. Vaihtoehdossa B menettelyn johtamisesta huolehtisi kaavoitusviranomainen. Vaihtoehdon mukainen ratkaisu tarkoittaisi uutta tehtävää kunnalle, kun kunta ottaisi kaavoituksen yhteydessä tehtäväkseen vastata myös YVA-lain mukaisen menettelyn johtamisesta. On tärkeää, että prosessinjohtotehtävän siirtyminen perustuu kunnan vapaaehtoisuuteen. Tämä huomioi erilaisten kuntien tosiasialliset mahdollisuudet ottaa YVA-menettelyn vastattavakseen. Yhteismenettelyssä yhteysviranomaisella on vastuu ympäristövaikutusten arvioinnin aineellisen laadun ja riittävyyden arvioinnissa sekä hankkeesta vastaavan ohjaamisessa arviointiasiakirjojen sisältöön liittyvissä kysymyksissä.

Yhteensovittamista koskevista vaihtoehdoista A:ta voidaan pitää selkeämpänä. B vaihtoehdon osalta tulisi käytännön esimerkkien kautta varmistaa, saavutetaanko sillä tavoiteltuja hyötyjä ja voitaisiinko vaihtoehdon mukaista menettelyä jollakin tavalla kehittää ja yksinkertaistaa.

Menettelyjen joustavan yhdistämisen/yhteismenettelyn onnistuminen edellyttää, että eri viranomaiset tuntevat toistensa toimintaa ja sisältöä riittävästi. Alkuvaiheessa tarvitaan viranomaisten koulutusta ja tiedottamista asianosaisille uusista menettelyistä. Menettelyt voivat vaikuttaa yleisön näkökulmasta monimutkaisilta, jolloin menettelyistä tiedottamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Menettelyihin osallistumisen kannalta selkeyttä tuo, kun vaihtamistilanteiden määrä vähenee, jolloin samoja asioita ei tarvitse tuoda esille useissa tilanteissa.

Menettelyjen yhteensovittamisen on arvioitu vähentävän todennäköisesti jonkin verran kustannuksia. Kaavoitusviranomaisen velvollisuutta vastata kustannuksista ei tule laajentaa nykyisestä. Asemakaavan osalta kustannusten perimisestä on säädetty MRL 59 §:ssä, yleiskaavan osalta vastaavaa säännöstä ei ole lukuun ottamatta ns. tuulivoimayleiskaavaa. MRL:ssä olevia kustannusten perimistä koskevia säännöksiä tulee täydentää.

SUOMEN KUNTALIITTO

Ritva Laine
johtaja,
alueet ja yhdyskunnat

Minna Mättö
lakimies